

Bajai középiskolai tanulók versengő attitűdjének vizsgálata**Dely-Pálinkás Anikó¹, Keresztes Noémi²**¹Pécsi Tudományegyetem Egészségtudományi Doktori Iskola²Szegedi Tudományegyetem Magatartástudományi Intézet, Ifjúságkutató Munkacsoport**Összefoglalás**

Bevezetés: A versengés lehetővé teszi a társakkal való összehasonlítást, a csoporton belüli státusz kialakulását, és hozzájárul az egyén fejlődéséhez. Allport (1924) a versengésről, mint szociális facilitációról (társas befolyás) beszél, ami nem más, mint minden olyan teljesítménynövekedés (társas növekmény), amely a többi ember hatására, mint ingerre áll elő, és a másikon való túltevéssé válik ki.

Célkitűzés: Kutatásunk célja az volt, hogy feltárjuk a bajai középiskolai tanulók versengő attitűdjét, valamint konfliktusaik jellegét testnevelés órán. E tanulmányban a versengő attitűd összefüggéseit mutatjuk be a következő tényezőkkel: sportolás gyakorisága és szintje, versenyhelyzetek kedvelése, pszichoszomatikus tünetek, étellel való elégedettség. Arra a kérdésre is választ kerestünk, hogy a testnevelés órán előforduló versengés befolyásolja-e a diákok közti, valamint a pedagógussal előforduló konfliktushelyzeteket.

Módszer: 2013-ban 112 fővel, 2014-ben további 195 diákkal önkéntes, kérdőíves vizsgálatot végeztünk, majd 2018-ban interneten keresztül is további diákok válaszoltak ugyanazon kérdéseinkre (78 fő). A minták alapvető paramétereiben nem találtunk eltérést, ezért az adatelemzés során a teljes mintát összevonva egyben elemeztük. A vizsgálatunk tartalmazta az alapvető szociodemográfiai kérdéseket, mint például a nem, életkor, szülők végzettsége és munkahelye, valamint, hogy anyagi szempontból melyik társadalmi rétegbe sorolják magukat. Emellett Houston (2002) féle versengő attitűd skálát (Competitiveness Index) is alkalmaztuk, melynek célja felmérni, a diák mennyire kedveli a versenyhelyzeteket. Felmértük a sportolási szokásaikat is; milyen sportot űznek, illetve milyen gyakorisággal, milyen szervezésben. Az egészség kérdőívvel, mely az egészségi- és edzési állapotuk önértékelését, pszichoszomatikus tünetek gyakoriságát és az étellel való elégedettséget mérte, szintén több összefüggést vizsgáltunk.

Az elemzéshez az SPSS 22.0-ás statisztikai programot használtuk, mellyel varianciaanalízist, faktoranalízist, t-tesztet, lineáris regressziót és gyakoriságelemzéseket végeztünk.

Eredmények: A kérdőívet kitöltők 45,2%-a fiú és 54,8%-a lány. Átlagéletkoruk 16,98 év (SD: 1,28 év). A versengést faktoranalízissel vizsgáltuk, amellyel négy önálló csoportot különítettünk el egymástól: „versengés élvezete”, „társas konfliktusok kerülése”, „versengéstől való félelem”, „versengés nem kedvelése”. Azok a tanulók, akik élvezik a versengést magasabb szinten sportolnak, és legalább heti háromszor végeznek fizikai aktivitást, ellentétben a többi csoporttal. Általában a fiúk kedvelik jobban a versengést, a lányoknak egyáltalán nem okoz örömet. A „versengés élvezete” faktorba tartozók pozitív összefüggést mutatnak a leggyakoribb pszichoszomatikus tünetekkel, valamint az életükkel is elégedettebbek az eredmények alapján.

Megbeszélés: Az iskolában számos versenyhelyzettel találkoznak a diákok, de ez testnevelés órán még kiélezettebb. A pedagógusnak döntő szerepe van ezek irányításában, és a versengésre nevelésben.

Kulcsszavak: versengés, sportolási szokások, konfliktuskezelési technikák, középiskolások, testnevelés

Examination of the competitive attitude of secondary school students in Baja

Summary

Introduction: Competitiveness enables the comparison with peers, development of status within a group and contributes to individual improvement as well. Allport (1924) addresses competitiveness as a social facilitation that is an increased performance due to the stimulus from other persons. It is developed by a desire to outperform others.

Goals: The aim of the study was to detect secondary school students' competitiveness and the nature of their conflicts during PE lessons in Baja. In this study, correlations of competitiveness will be presented regarding the level and frequency of sport, enjoying competitive situations, psychosomatic symptoms, attitude towards competitiveness and satisfaction with life. We also wanted to discover if the competitiveness happening during PE lessons impacts the conflict with peers and teachers.

Methods: Data was collected in 2013 (n=112) and 2014 (n=195) with a self-administered questionnaire, then in 2018 (n=78) more students filled the online survey in. The basic parameters of these samples did not show significant differences, so data analysis was conducted on the whole sample. The survey included items on the socio-demographic background such as gender, age, parents highest school level, occupation and social stratification. Besides, Competitiveness Index (Houston, 2002) was also applied that aim to assess students' preference regarding competitive situations. We analyzed their sporting habits namely sport type, frequency and organisation of sport. Health questionnaire measured their self-perceived health and fitness, psychosomatic symptoms and satisfaction of life.

Data analysis was carried out with SPSS 22 program package applying descriptive statistics, ANOVA, factor analysis, t-test and regression analysis.

Results: 45.2% of the respondents were male and 54.8% were female. Mean age was 16.98 years (S.D. 1.28 year). Competitiveness was analyzed with factor analysis and four independent factors were identified, namely: "enjoyment of competitiveness", "avoiding social conflicts", "fear of competitiveness", and "disliking of competitiveness." Those students who enjoy competitiveness partake more frequent sport on a higher level in contrast with their peers. Generally, male students prefer competitiveness more while females do not enjoy it. Participants from the "enjoyment of competitiveness" factor showed a significant positive relationship with the most frequent psychosomatic symptoms. Our results also showed that they are more satisfied with their life too.

Discussion: Students are exposed to several conflict situations and during PE lesson it is more intense. Teachers play a vital role in managing these situations and educating them about how they can manage them.

Keywords: competitiveness, sporting habits, conflict management techniques, secondary school students, Physical Education (PE)

Irodalom:

1. Allport F. H. Social Psychology. Boston - Houghton Mifflin Co. **1924**.
2. Houston JM, et al. Revising the Competitiveness Index. Psychol Rep. **2002**; 90: 31-34.
3. N. Kollár K, Szabó É. Pszichológia pedagógusoknak. Budapest – Osiris Kiadó. **2004**
4. Fülöp M. A sokarcú versengés. In: Czigler I, Oláh A. eds. Találkozás a pszichológiával. Budapest – Osiris Kiadó **2007**; 228-258.
5. Fülöp M. A versengésre vonatkozó tudományos nézetek. Pszichológia. **1995**; 15 (1): 61-111.
6. Magyar Pszichoanalitikus Egyesület weboldala. 2020; <https://psychoanalysis.hu/pszichoanalizis>
7. Neumann J, Morgenstern O. Játékelmélet és gazdasági viselkedés. Princeton - Princeton University Press. **1944**.
8. Sherif M, et al. Intergroup conflict and cooperation: The Robbers Cave experiment (Vol.10). Norman, University Book Exchange. **1961**.
9. Szatmári Z. Szegedi testnevelés szakos hallgatók probléma- és konfliktuskezelése a nevelési stílusok tükrében. Doktori értekezés. Veszprém **2006**.
10. Riley T. L. Competitions for showcasing innovative and creative talents. Gifted and Talented International, **2011**; 26(1–2): 63–70.
11. Connelly Stockton J. C. Mathematical competitions in Hungary: Promoting a tradition of excellence & creativity. Montana Mathematics Enthusiast. **2012**; 9(1/2): 37–58.
12. Fülöp M, Berkics M. Az iskolai versengés percepciója amerikai, japán és magyar középiskolások között. In: III. Országos Neveléstudományi Konferencia kivonatkiötet. Budapest **2003**; 181.
13. Fülöp M. Teachers' perception of the role of competition in their respective countries: Hungary, Japan and USA. Children's Social and Economic Understanding. **2001**; 4(3): 142– 159.
14. Fülöp M. Verseny a társadalomban – verseny az iskolában. In: Benedek A, Hungler D. eds. VII. Nevelésügyi Kongresszus. Az oktatás közügy. Budapest – Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem **2008**; 51–74.
15. Fülöp M. A versengés, a győzelem és a vesztes pszichológiája és kulturális különbségei. Értekezés. Budapest – MTA Doktori Tanács **2013**.
16. Fülöp M. A versengés szerepe. Új pedagógiai szemle. 2001; 51 (11): 3-17.
17. Fülöp M. Competition in Hungary and Britain perceived by adolescents. Alkalmazott Pszichológia. **2002**; 3–4: 33–55.
18. Balázs É. A tanulás szervezése és az új kompetenciák. In: Kósa B, Monostori A, Simon M. eds. Nyitott iskola – tanuló társadalom. Budapest - Országos Közoktatási Intézet **2004**.
19. Fülöp M, Pressing Zs. Pedagógusok nézetei az iskola szerepéről a versengésre és a vállalkozásra való felkészítésben. Iskolakultúra. **2012**; 2: 44–63.
20. Nagy J. XXI. század és nevelés. Budapest – Osiris Kiadó **2000**.
21. Pálincás A. A versengő attitűd és a konfliktuskezelés jellegzetességei testnevelés órán. Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Pedagógusképző Kar. Diplomadolgozat. Szeged **2013**.
22. Mead M. Cooperation and competition among primitive peoples. New York:- McGraw-Hill **1937**.
23. Weiss C. Az iskolai osztály szociológiája és szociálpszichológiája. Budapest – Tankönyvkiadó **1974**.
24. Németh Zs. A konfliktuspedagógia elméleti és gyakorlati háttere a testnevelőtanárok munkájában. Pécs - Pécsi Tudományegyetem Természettudományi Kar Sporttudományi és Testnevelési Intézet **2015**.

25. Keresztes N. Fiatalok szabadidős fizikai aktivitásának magatartástudományi vizsgálata. Doktori értekezés. Szeged **2009**.
26. Piko B. Health-related predictors of self-perceived health in a student population: the importance of physical activity. *J Commun Health*. **2000**; 25: 125-137.
27. Pikó B, Barabás K, Boda K. The frequency of common psychosomatic symptoms and its influence on self – perceived health in Hungarian student population. *Eur J Publ Health*. **1997**; 7: 243-247.
28. Houston J. M, et al. Revising the Competitiveness Index. *Psychol Rep*.2002; 90: 31-34.
29. Thomas K. W, Kilmann R. H. Thomas-Kilmann Conflict Mode Instrument Profile and Interpretive Report. Xicom. **2008**.
30. Budavári-Takács I. A konfliktuskezelés technikái. Szent István Egyetem. **2011**.